

De nazi-materniteit van Wolvertem

Geschreven door Koen De Vos

Nazi-materniteit van Wolvertem - © rr
geschreven op **03 november 2017**

Misschien rij je er wel dagelijks voorbij op de A12 tussen Brussel en Antwerpen: het rustieke poortgebouw in Wolvertem-Meise. Niets doet vermoeden dat hier in dit stemmige kader ooit een **kraamkliniek van de nazi's** was gevestigd.

Ontdek het onthutsende verhaal van de arische kinderfabriek van Wolvertem.

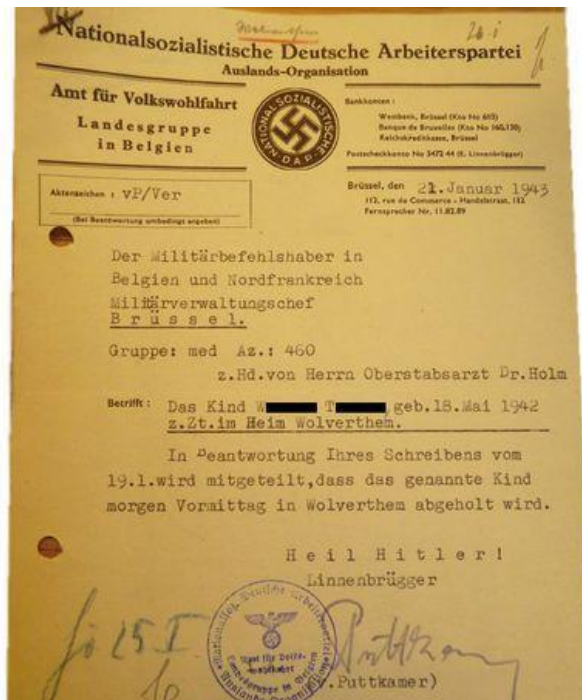

Poortgebouw langsheen de A12 - © google streetview

Dit is het zicht dat je hebt als je op de A12 in Wolvertem passeert. Het lijkt een gewone kasteelpoort in cottage-stijl, de ingang van een parkdomein en dat is het ook, maar in 1942 lag hierachter een heuse kinderfabriek van de nazi's. Jonge, ongehuwde meisjes konden er in alle rust bevallen van hun arische baby's.

Mütterheim

Het was een onbekend historisch feit tot een kinderarts uit Ronse, **dr. Yves Louis**, dit enkele jaren geleden aan de oppervlakte bracht. Vanuit een persoonlijke interesse, ondermeer geïnspireerd door zijn mentor wijlen artsenseider dr. Wynen, en aansluitend bij een geschiedkundig project van de Gentse universiteit *UGentMemorie* bestudeerde hij de rol van Belgische artsen in de Tweede Wereldoorlog. Zo ontdekte hij het verhaal van het *Mütterheim*, de nazi-materniteit van Wolvertem.

Nazi-document met vermelding van het Mütterheim van Wolverthem - © Onuitgegeven doc. Archives de Paris

In oorlogsarchieven in Parijs vond hij documenten van de nazi's waarin verwezen werd naar een *Mütterheim in Wolverthem, Belgien*. Een *Mütterheim* was een kraamkliniek annex kinderkribbe, maar het was niet geweten dat er ooit in het landelijke Wolverthem bij Meise zo'n Duitse instelling was geweest.

Uit verder onderzoek bleek dat het *Mütterheim* opgezet was als een afdeling van het Brusselse *Brugmann*-ziekenhuis, dat door de Duitsers als *Kriegslazarett* (oorlogshospitaal) werd gebruikt. In augustus 1942 werd het kasteel *Levedale* in Wolverthem, ook *Neromhof* genoemd, omgevormd tot een materniteit. De eerste vrouwen werden opgevangen vanaf november van dat jaar in het cottage-kasteel.

Oude foto van het (nu verdwenen) kasteel Levedale in Wolverthem, hoofgebouw van het Mütterheim - © rr

Lebensborn

We moeten dit *Mütterheim* plaatsen in het *Lebensborn*-project, een Duits staatsinitiatief met als doel het geboortecijfer te verhogen teneinde een zuiver, arisch ras te scheppen in overeenstemming met de nationaalsocialistische rassenideologie. Na de Eerste Wereldoorlog was er een overschot aan vrouwen in Duitsland. Gevolg was dat veel ongehuwde meisjes bij een zwangerschap abortus pleegden. Op een gegeven moment was het aantal abortussen zelfs hoger dan het geboortecijfer, een demografische ramp voor het 'arische ras'.

Heinrich Himmler - © rr

Om te vermijden dat nog meer 'arische' baby's zouden verloren gaan, kwam SS-leider **Heinrich Himmler** met het idee om speciale kraamklinieken op te zetten, waar jonge vrouwen of ongehuwde moeders '*van goeden bloede*' konden bevallen. Indien de vrouwen na de bevalling ongehuwd bleven, nam de *Lebensborn*-vereniging de voogdij over de kinderen op zich. De baby's werden 'gedoopt' volgens een nazi-ritueel met Germaanse en pseudo-christelijke elementen. Als doopgeschenk kreeg een *Lebensborn*-baby een kandelaar mee, vervaardigd door gevangenen van het concentratiekamp Dachau.

Doopplechtigheid van een Lebensborn-baby - © rr

Aanvankelijk alleen bestemd voor Volksduitse vrouwen werd dit initiatief later uitgebreid naar de bezette landen, ook in België. In sommige landen zou men op den duur zelfs kinderen met 'arische' trekken ontvoeren en onderbrengen in *Lebensborn*-kribbes.

De medische verzorging van moeder en kind in een *Mütterheim* stond op een zeer hoog peil. Miskramen en vroeggeboortes moesten kost wat kost worden vermeden, zodat nogal wat echtgenotes van SS-officieren hier graag kwamen bevallen in alle rust en comfort. Dit alles stond in schril contrast met de wijze waarop de nazi's Joodse vrouwen verplichtten tot sterilisatie of abortus, om nog maar te zwijgen van de euthanasie op kinderen met een handicap.

Anni-Frid

Eén van de beroemdste 'zogenaamde' *Lebensborn*-kinderen is de ABBA-zangeres **Anni-Frid Lyngstad**, kind van een Noorse moeder en een Duitse soldaat. Of ze écht een *Lebensborn*-baby was, is punt van discussie. Noorwegen was koploper in het *Lebensborn*-project van de nazi's, omdat de Noren qua uiterlijk goed beantwoordden aan het arische ideaal van een rijzig, blond en blauwogig *Herrenvolk*.

Om repressie in Noorwegen te vermijden vluchtte grootmoeder Lyngstad met de kleine Anni-Frid na de oorlog naar Zweden, waar de zangeres later een carrière zou uitbouwen bij de popgroep ABBA.

Vlaamse vroedvrouwen

Strikt genomen was het *Mütterheim* van Wolvertem geen *Lebensborn*-kliniek. Het ressorteerde dus niet rechtstreeks onder de SS, maar in de praktijk konden vrouwen, die zwanger waren van een SS'er of een Duitse soldaat, er wel terecht om hun 'arische' baby ter wereld te brengen. Kinderen van SS'ers werden ook volgens de geijkte *Lebensborn*-procedure geregistreerd.

Een échte *Lebensborn*-materniteit kwam er later in het kasteel van Wégimont nabij Luik. Wolvertem was als het ware de aanloop hier naartoe, een tussenoplossing – zij het officieus – in afwachting van de opening van de Belgische *Lebensborn*-vestiging te Wégimont.

Lebensborn-kasteel van Wégimont - © Province de Liège

Niemand minder dan **Nanna Conti**, de moeder van *Reichsgesundheitsführer* **Leonardo Conti**, zeg maar de SS-minister van volksgezondheid, bekommerde zich om het *Mütterheim* in Wolvertem. Zij liet een hoofdvroedvrouw, een *Heimleiterin* van een *Lebensborn* uit Noorwegen, overkomen om de kliniek te leiden. Omwille van onenigheid met de Vlaamse vrouwen wordt deze Noorse vroedvrouw later ontslagen.

Dr. Frans Daels, collaborerend gynaecoloog van de Gentse universiteit, en zijn trouwe medewerkster **Adèle Vankerckhove**, directrice van de provinciale verpleegsterschool in Gent, stellen voor om Vlaamse vroedvrouwen aan te stellen in het *Mütterheim*. Uiteindelijk zal Wolvertem maar een klein jaar functioneren. In de loop van 1943 opent de hogervermelde *Lebensborn* van Wégimont, waar in april '43 de eerste kinderen worden geboren. Korte tijd later eindigen de activiteiten in Wolvertem en verhuist men naar Wégimont. In totaal zijn er maar 20 à 30 kinderen geboren in Wolvertem.

Christian Z. met een verpleegster in de tuin van Wolvertem - © rr

Christian Z.

Eén van die kinderen is **Christian Z.**, geboren in het *Mütterheim* van Wolvertem op 15 maart 1943, als onecht kind van een Duitse *Luftwaffe*-piloot en een meisje uit de Elzas. Christian bleef jarenlang in het ongewisse over zijn geboorte. Op het gemeentehuis van Meise-Wolvertem had men geen weet van een kraamkliniek in Wolvertem en Christian Z. stond nergens geregistreerd. Gevolg was dat hij als statenloze door het leven ging tot hij uiteindelijk in 2000 de Franse nationaliteit verkreeg.

Het huidige tehuis Levedale in Wolvertem - © rr

Pas na het lezen van een Vlaams krantenartikel over **dr. Yves Louis** en het *Mütterheim* van Wolvertem, kon hij zijn verleden reconstrueren. Intussen is Christian Z. op bezoek geweest in het domein *Neromhof* in Wolvertem, waar nu het tehuis *Levedale* voor volwassenen met een beperking is gevestigd. Het omliggende bos is een openbaar gemeentelijk park.

Dank

Met dank aan **dr. Yves Louis**, pediater AZ Glorieux-Ronse, secretaris-generaal van de Belgische Vereniging van Artsensyndicaten, voor alle inlichtingen en documentatie.